

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Evropeae Historiae Societatis Iesv Pars ...

Anglia

Bartoli, Daniello

Lvgdvni, 1671

Capvt II. Campianus Londinum in carcerem ducitur. Diris Eliottus procinditur, & fine misero vitam claudit. Protestantes è pulpitis in Campianum declamitant; tentat coram eius fidem Regina, sed casso ...

urn:nbn:de:hbz:466:1-10773

Campianus Londinum in carcerem ducitur. Divis Eliottus procinditur, & sine misero vitam claudit. Protestantes è pulpitis in Campianum declamitant; tentat coram eius fidem Regina, sed casto conatu. Defectionem eius Londini Optomus, Valsinganus Parisiis falso vulgant. Eius occasione Catholici aliquot coniciuntur in vincula, ipse bis equuleo torquetur. Cuiusmodi sit ea machina.

CAPVT II.

NOCTE silentio transacta, (casus enim omitto nulla sat fide nixos) supremam Eliottus inuestigando Campiano industriam exerit, nihilo priori fortunatiorem; tentatis, effractis, apertis omnibus, ubi suspicabatur occultari, abibat cum pudore, indignabundus sibi, & spei delusæ, pergebat tamen fortuitis ictibus obuium quemque pulsare parietem, cum illi, nescio quid cauum, altumque insonuit, ipse videlicet Campiani recessus, ob hoc scalatum obuersus lateri quod minus esset excendentibus, moræ suspicionique obnoxius. Bombo illo, & vnus ex familiaribus mutatione vultus repentina exclamat Eliottus, clauam ferream reposcit, parietique ipsemet incutit, qui cum esset incrustaturæ magis lateritiæ quàm solidi operis paucis ictibus deiectus, tres intus exhibuit Sacerdotes, sublatis in cælum manibus suam Deo vitam conceptis his vocibus offerentes. *Fiat voluntas tua*, quas illis Campianus, auditis eorum confessionibus, pœnitentiæ loco præscripserat. Tam inopinato ex tristi gaudio amens Eliottus, Magnis clamoribus totam illuc exciuit familiam, dolore, mœsto silentio, lachrimis confusam.

Prodire latebris Sacerdotes, & se proditori ad quæuis ferenda obiicere, in quo Campiani generositas serena, imperturbata mens, sibi que constans & similis oris habitus, & sermo, plurimum valuit ad consolationem doloris domestici, tametsi postea ex viri tanti iactura illum auxit. Eius equidem causa, Colingtoni, & Fordij, erat domus omnis in Eliotti potestate, solos tamen illos, & Eduardum Yates, Reginæ nomine carceri addidit

dicat cum sex nobilibus, qui præuertentibus reliquis Eliotti aduentum, illic substituerant, & accessere iis tristi casu extranei duo, qui tormentorum territi apparatu, & mortis proximæ, horrore eiurantere nomen Catholicum, malueruntque hic breui, & miserè, quàm illic æternum beatè vivere. sua illa præda virorum duodecim tumidus Eliottus, tantisper illam præsidio militum committit, quoad Barcherensis comitatus Præfectum monuisset, cuius erat iuris Lyfordium; accurrit Præfectus totus comis, & peculiaris erga Campianum reuerentiæ, & amoris ex quo illum Oxonij quondam in Academia nouerat, & audierat postea sanctitatis vbique, & scientiæ nomine prædicari, Iubet omnes ibidem Lyfordij asseruari, & dempta libertate nihil iis negari humanitatis splendidae, & honorificæ; scribit interea Londinum ad Senatum quid iis fieri placeret? nec responsum accepit nisi post triduum; qua mora vsus Campianus adhortatione tam ignita, & penetrabili custodes suos ad fidem Catholicam; socios ad supremam virtutem, & patientiam incendit, vt se illi odissent implacabiliter, quod ad prehensionem viri sancti, ac nisi Deus auerteret, etiam ad necem fuissent adhibiti; sociis vero cresceret animus, quem esse planè ingentem oportebat, hoc rerum lubrico, inflexum, atque intrepidum, vt Londino tota per mediam populi, & plebeia fœcis maledicentiam, sannas, & opprobria durarent læti, & alacres, spreto nobilitatis suæ gradu, & honore. Prius tamen quam eò venissent incidere nonnulla Campiano memoratu digna. Mandarat Senatus Præfecto Prouinciæ Londinum omnes tuto perduceret valido septos præsidio, Campianum præsertim, pro cuius salute & vita dubitarent Catholici, vltro propriam deuouere. Ducentis igitur stipati equitibus, inter quos astati quinquaginta, Abingtono iter arripiunt paucis Oxonio milliaribus distita, inde Londinum dum tenderent, Campiani fama Magistros pariter ingenti numero, & discipulos ad videndum hominem acciuit de quo mira vtrimque iactabantur, à Catholicis, & sapientibus omni laude digna; ab hæreticis, sinistra. Cur ij venissent, & quid expeterent, cum significasset Campiano, Professor quidam nomine Liedcotus, processit ille vrbanius, & hilaris, suum in Oxionensem Academiam affectum veterem, & nominum titulos memorauit, vt quæ sibi tot annos educatrix fuisset, & magistra, nec fuit tot inter oculos in eum curiosius attentos, qui vmbra dolentis animi in eo obseruaret, seu quod ait vulgus, hominis malè fortunati: festius potius, totusque affabilis, post vrbanitates, ex iis quæsiuit, placeretne audire aliqua, eorum saluti minimè obfutura? Hoc vtrumque fortassis desideraretur à plurimis, nemo palam ausus est optare, & Sacerdotis videri discipulus, maximè Iesuitæ. Ibidem contigit vt mensæ accumbens cum sociis carceris, & fori aliquot Ministris præcipuis; lætum se cunctis exhiberet, multumque amabilem, suum illud oris tranquillum præferens nulla vnquam vel in equuleo, & sub patibulo mœroris nubecula fuscaturum; cui vnà discumbens Eliottus, qui fit, inquit Domine Campiane, vt tuas omnibus comitates largiter diuidas, mihi tam auarè, sed

stultè ineptio, qui hoc velut ignorans interrogem. Detestaris scilicet in me crimen meum; ob hoc tua me cæteris communi, excludis à gratia; cui Campianus, volenti pergere, melleus totus atque affabilis parcat tibi Georgi Deus hoc etiam de me quod tam læuum & falsum tulisti iudicium in me quidem si criminis reus es, & peperi, & si fidem tibi sat verbis non facio, vini pateram en cape, amoris inter nos, & fœderis pignus, quod vnum mihi nunc superest vt donem. Quin si ex animo & verè te culpæ pœnitet, audiam confitentem, & ritè absolvam, pœna tamen haud adedè leui pro tanto scelere iniuncta.

Abingtono profecti, dum Henlei subsistunt, inter concurrentes ad spectaculum victorum insignium adstitit Sacerdos Oxonij natus, vitæque inculpatæ Guillelmus Filbeyus, Duacensis olim Seminarij alumnus, & Doctori Alano carissimus, quem teneritas amoris, & reuerentiæ erga Campianum ed perduxerat; aut bona potius sanctæque fortuna, nihil minus agentem, ed egerat sensim, vt somnij sui verum omèn euentu probaret. Visus erat in somnis videre carnifices, qui aperto ventre spirantia sibi vitalia crudelem in modum reuellerent, cuius doloris imagine tanquam veri, in clamorem erupit tantum, vt omnes vicinos suscitaret; quod illi profusus, vt somniauerat reipsa euenit; Campiano enim se toties familiarius tandiu, totque officiis affricuit, & tam euidenti significatione beneuolentiæ, & amoris quem celare non norat, vt obseruatus, tandemque agnitus, & captus Londinum perductus sit, sextoque post Campianum mense, reipsa viscerum lacerationem quam somniauerat, fidei causa fortiter exantlarit. Consideratio alius Personij comes, nam Henleum missus cum Campiano egit, sed oculis tantum atque adspectibus, quibus non pauca innuit & accepit, quæ possunt à mutuo intelligentibus silentio dici. Quare ad Personium reuersus qui quarta milliaris parte expectabat, dolorem ipsius magna ex parte mitigauit, liberam referens Campiani constantiam ad omnes Dei nutus expeditam, & promptam, quam in frontis sereno cum probè legeret famulus, insuper Campianus significatione variâ confirmavit. Nunquam tamen satis Personio dum vixit eximi potuit, subinde repullulans dolor, ex fidissimi socij frustra præuiso, sed malè vitato periculo; dum illud nimia Catholicorum fiducia, illorum amori erga Campianum; & F. Emersoni parum firmis promissis cauendum permittit. Moras traxit in locis Henleo proximis, tandiù Personius dum concluderetur carcere Campianus, potuitque inde facile scribere, quæ sumus de illo deinceps relaturi. Inde quòd multi Eliotro proditiõis quæstuosæ sacrilegium inuiderent, & Iesuitæ alicuius capturam ambientes, yndequaque illic, sui odorem captarent aliquem, in pagum secessit, vocabulo Vvinchelseyum, regionis Suffexensis, mari ad Austrum impositæ.

Decem, vel vt alij tunc scripsère, quindecim Londino millibus, captorum iter inhibuit nuntius redditus ab Regni consiliariis ad Vicecomitem eorum ductorem literis, quibus illi exinde dictabatur modus quo illos habere

habere inciperet, nominatimque Campianum, cui iam tum promissis sanè liberalibus, seu minis atrocibus id cœpit obiici, quod in carcere Londinenſi nec parcè ſenſit, nec infideliter præſtitum. Henleo itaque in illum eiùſque ſocios, cœpta depromi ſceleſta odia, omni genere contumeliarum, quibus poſſent exoſi populo, & execrabilis fieri; eodémque itineris reliqui, & infamis ſpectaculi tenore ventum eſt Londinum, horis ante meridiem aliquot Iulij viceſimo ſecundo, & ſabbathi die. Londini vero ſtipabat vicos innumerabilis populus, conſultò accitus ad eos ſpectandos, & vulgato quà eſſent à porta in Turrim traducendi, lectòque die nundinarum hebdomadario, quo illorum aſpectu & ignominia plebs etiam rùſtica paſceretur.

Cuiuſmodi porrò Senatus mandatum fuerit, & quàm ſcitè curatum ſcribit Perſonius ad Generalem Aquaviuam, ipſiſmet ex teſtibus, & ſpectatoribus.

[Senatus, inquit, publici literis & mandato, iuſſi ſunt rei per mediam quàm longè tenditur Londinum, hoc eſt milliaria ferè tria, in Caſtellum traduci quod Turrim nominant. Pompæ ordo hic fuit; præibat Bercheſienſis Vicecomes, cuius fuerant in ditione deprehenſi, cum iuriſdictionis inſigni baculo candido, ſequebatur in equo maximè procero Campianus pallio nudatus, reuinctis poſt tergum manibus; pedibus ſub equi ventre arcè ſubligatis, duobus vtrinque haſtatis, omnes eius aecceſſu & alloquio arcenſibus, ipſumque ab omnium congreſſu. Illius pileo hæc circum proſtabat grandi charactere voluta, Epigraphe, Edmundus Campianus Ieſuita ſeditioſus.

Poſt hunc alij procedebant, vinculis pariter adſtricti, ſed abſque lemmate, quo ſolus condecoratus eſt Campianus. Horum (præter haſtatos quinquaginta totius itineris præſidiarios Comites) premebat veſtigia ingens multitudo, equites, pedites, curioſi ad noua, & inuiſa, nec prius abſceſſere quàm caſtello incluſos cernerent. Narrabat mihi ex his vnus de intrepido Campiani & aliorum inter probra hæc animo, & alacritate, vultu ſemper eodem, & placidiſſimo, interdumque ſubrifu renidente.

Crucem Chepſefeid, (à mercatorio dictam foro cuius in medio ſita eſt, vnaque ob elegantiam toto regno hæreticorum euasit manus) dum præteruehantur capitis proclinatione ſalutauit illam Campianus, & quamquam ligatis ad dorſum manibus illius ſibi, vt potuit, impreſſit ſignum, idèque qui conſequebantur ſocij patiter fecère, quod obſeruatum à populo, haudquaquam iis riſum vt ſolet, niſi perpaucis dedit, ſed potius admirationem. In Caſtelli ſeu carceris porta Campianus, iis qui ſe fuerant comitati egit humaniſſimè gratias, & mira vrbanitate ſalutem precatus eſt, quo ciuilitatis tam pacificæ officio, non tenuère lachrimas Catholici quidam, adoleſcentes præcipuè nobiles, ſèque ad laxandos iis liberè oculos, domum ſubduxère, ac præſtantiſſimi viri memoriam, multorum dierum proſecuti ſunt longo ſletu.] Hæc Perſonij literæ, quibus nihil reſtat quod addam, præter eiùſdem Campiani ſalubre monitum quo conſcientiam mi-

litum conuenit qui se Abingtono illuc perduxerant, salutationi enim & gratiis quas illis habuit plurimas, subiunxit, pro suo in illos singulari amore, nihil æquè intimè dolere ut tristem illorum & infelicem statum, qui capti, & tenti peioribus vinculis terribiliori seruarentur, & carceri, & pœnis, quàm quas esset ipse subiturus. In hac tam solenni ostentatione spectari voluit etiam Eliottus, idque fastu quam alij maiore, ut quæ esset eius operæ-pretium, & merces; extabat ergo suo in equo effrons, sibique multum gaudens, & triumphabundus, sed more veteri, quo multo pluribus celebrabatur conuitiis, & sarcasmis quàm laudibus, nam extra Reginæ Ministros, & hæreticorum Prædicantes, deuouebant illum diris fermè reliqui omnes, & discerpebant clam & palam in os contumeliis tam propudiosis, ut si hominis aliquid retineret, mortem earum infamiæ prætulisset. At is flocci habens proditor esse sacrilegus, talis quoque videri voluit. Iudam non tantum Catholici, sed prope omnes vocitabant, quod illi cognomentum visum est sic aptè conuenire ut in proprium nomen transferit, & pro Eliotto, Iscariotes vulgo in posterum dictus sit. Proditoris itaque omisso munere, cum notus publicè, latere dein posset ac fallere neminem, secutus est fungi licitoris officio & vbique locorum, & ædium, violenter, & impiè inuestigare Sacerdotes Catholicos, quos magno numero tribunalibus capitalium consignauit; nec illos propterea vel à Vvalsingano patrono suo, vel Reginæ Ministris affecutus est aureos quos expectarat montes; & pergens nihilo segnius in detestabilis sacrilegij officio pergere, homo facinorosus eò venit, ut Sacerdotum Dei singula capita, viliori addiceret pretio quàm capita pecudum. Luit quidem, & caro, sacrilegas nundinationes impiissimus defertor; & post actam ferè in cauponis vitam, ibidem vino dum se ingurgitat, excussum est misero cerebrum; vel ut alij scribunt vermibus consumptus interiit, nullo animi pœnitentis post tot enormia scelerum dato iudicio.

Prædicantibus interin annum hora conflabat, dum ad suos è pulpitis aduersus captum Campianum fanda infanda euomerent, ac licet inter se pugnantia; sed tamen æqualiter vulgo simplici vera, & credita quod amplificandi causa ne iis tribuere videar; pauca hic obiter velut in specimen interseri placuit ex quibus conficias, cuiusmodi essent ij homines, penes quos nihilominus potestas erat formandi affectus, & iudicia populi. Post mortem Gregorij XIII. typis Londini editum est, quod fide bona, & simplici reddo [magnis hic exceptum est gaudiis de morte Gregorij XIII. sed iis frænum statim iniecit Sixti quinti tam cita & concors electio. Nostris displicuit electum qui frater fuerit, quod nomen odère vehementer. Magis displicuit quod Quintus dictus sit, & restreata hoc numero Pij quinti memoria, qui Reginam primus anathemate perculit. Sed maxime omnium quod creatus sit Romanus Pontifex; qui qualiscumque sit, in eam euectus dignitatem, & auctoritatem, non potest nobis non esse inimicus. Auditum accepistis, tempore Pij V. Ministros populo prædicasse,

prædicasse, Reginæ clementia, & singulari factum bonitate, vt sineretur Pius V. senex, & iam decrepitus, miserum illud vitæ residuum Papa exigere; sed mandasse vna prouidissèque in posterum, nemo vnquam vt esset toto in orbe Papa. Passa est tamen Pio V. Gregotium suffici decimum tertium, annos iam tredecim sedentem. Multique iam dubitant futurum vt etiam cogatur Sixtum Papam probare.] Hæc & similia stultarum inuenta fabularum qui plebi stolidæ ex pulpitis ingerunt, & pro Euangelio prædicant, quid mirum aduersus Campianum si effutieris, quicquid suam poterat, & sectæ famam illustrare;

Paucorum interea dierum spatio, varietatem casuum expertus est miram Campianus. Nec verum est illum à Præfecti Vicario Ouuenio O pronno in Turrim acceptum vera, fidei comitate; ingressum statim Catholici nominis scelestissimus inimicus subterraneo cauo sepeliuit, vulgo Liteleas appellato, quod partem quietis vix vllam præbeat; tam clauso, & cæco, vt auræ, ac lucis nihil admittat; tam depresso, & arcto, vt erigere se in pedes, aut porrectus iacere non posset; victu vero interim præparato, & vilissimo curaretur. Sed post elapsum quatrimum, clam inde sub noctem educitur, cimbæque impositus, militari armatæ præsidio, pronno Tamisi vehitur ad palatium Roberti Dudlei Comitis Leicestrensis, summa apud Reginam gratia pollentis, à quo & Bedfordio Comite, Scribisque status publici duobus expectabatur, ingenuè certoque professurus tunc cur se in Regnum cum Personio immisisset; tunc quibus mandatis Roma instructus aduenisset. Intransent omnes perhonorificè, & supra quam reum decuit habuerunt. De suo in regnum ingressu, & Romanis mandatis, quæ tota cum aula Reginam & regnum, miris sed vanis suspicionibus fatigabant, à vero alienissimis; etsi erat purgatu res maximè lubrica, & ad veri, ac certi faciendam fidem summè difficilis; procul is tamen aptè omni, narratione factorum nuda, & responsionibus ad quæsitæ cordatis mirèque expeditis, tam credibilem fecit, & cum sui causam in regnum ingressus, sanctè aliam negaret præter fidei propagationem, & quæstum pereuntium animarum, indoluere qui aderant tam rectam, & piam mentem in casu exisse tam tristes, & miseros; duo præcipuè Comites, quibus olim erat Oxonij notus, & ob ingenij, ac virtutis præstantiam valdè carus. Quare in discessu, sortem eius miserti, negarunt quicquam in eo damnandum, nisi hoc solum quod esset Papista; Ego vero, subridens retulit, nullo alio tantoperè gloriore; quo ab eo modestè animosèque dicto. Tantum absuit vt offenderentur; è contrario Dudleus Optono mandavit commodiorem illi carcerem assignaret, haberetque illum deinceps humanius. Et his quidem nihil addit consignata cartis memoria illius temporis; sed ipsius ex ore Campiani excepta sunt alia, quæ in eius priuatim ad instruendam litem examine; deinde publicè contigerunt, in aula maiori Vestminteriensi, ad duodecim virum tribunal, & supremi à quo damnatus est iudicis. Nempe in palatio Dudlei adstitisse præsentem cum Comibus, & Scribis Reginam; interrogasse Campianum, an se verè Re-

ginam Angliæ crederet? respondisse vero quod conueniens erat, & esse iure oportebat; omnino, atque ex animo credere; sibi que hoc in promptu responsum fuisse, postquam Gregorius XIII. Pij V. seueritati derogasset. Postremo Reginam summa erga se usam affabilitate, vitam, libertatem, honores, diuitias obtulisse, sed ab se ideo reiecta omnia, quod forent emenda pretio inæstimabili conscientia, & æternitatis, non autem gratuita.

His ad Optonium perlatis ingentem se finxit initurum ab Regina gratiam; ab vniuerso Regno famam præstantis politici, si Campianum euerteret, & tam celebris Iesuitæ arma, quibus paria Papistæ non haberent Caluino addicta, in Catholicos retorqueret. Hoc se vno aut altero congressu confecturum, præmissis vrbauitibus, & sumptu, quibus præter morem atque ingenium, eius animum captabat. Nam quæ illi deferret eius nomine delaturum, penes quem erat illico præstare; verbis hodie cras factis; nullam promissis moram fore; nempe iisdem ferè quæ paulo ante recularat; gratia Reginae intima; prærogatio inter aulicos honore, Præfecturis Ecclesiasticis, insula etiam Cantuariensi. Quorum vel parte dimidia Optonus, vt Puritanorum, & Protestantium putabat neminem quin sectam propriam eiuraret, & profiteretur quamlibet, aut nullam; ita omnibus simul expugnatum iri Campianum sic animo finxerat, vt de eo non aliter nisi de re confecta loqueretur, & cum esset, vt inde scribitur, armaturæ tam leuis, quàm tumidæ eò pollicebatur ardentius, se victurum, quò se propterea audiebat magnis quidem in cælum efferri laudibus, verum ad hoc opus miraculo esse; nimirum vt prius Campianus post prouocatam solenni libello decem Rationum Academiam vtramque, resiliit, & palinodiam caneret; hic se Optonus in omnem versabat, & agitabat partem, vt iurans, peierans, quo illi nihil in ore crebrius, persuaderet se victurum; cæcis interdum verbis subindicans aliquid quo vel paciscentem, vel dedititium, habere se illum innueret. Et vero primariis aulicis suum magis desiderium id persuaserat, quàm Optonij perfida iuramenta, seque huius nuntij tam prodigiosi auctores fecerant. Nullus penè tunc nisi de Campiano sermo, suspensis omnibus expectatione tantæ rei, & causæ tam grauis. Hinc Reginae Ministris cum excidisset aliquid de Campiano propediem à Catholicis publicè defecturo; rumore inani fines eundo acquirente, Londini Prædicantes diem populo dicunt, quo esset in pulpito Crucis ad cæmeterium S. Paali solenni spectaculo visurus Campianum, primo librum suum, igni manu propria vrentem, & hoc ipso testantem, comprehensas libro pestilentes doctrinas, flammis pariter dignas esse, hoc est hæreses omnes Papistarum, & Iesuitarum Sophismata; auditorus deinde Religionis Reformatæ dogmata pro concione confirmantem, proin à conuentu abesset nemo, concioni omnes attentam darent, & auidam autem. Huic tam nobili claroque mendacio Europam peruaganti fidem fecit minimè dubiam Vvalsinganus, qui paulo ante Parisios missus, Somero & Colhamo Reginae legatis, pro matrimonio cum Duce Alenconio

focius.

socius, totam Gallia aulam ea fabula impleuit, Campianum Iesuitam, conuictum, resipiscens, errorum poenitentem, iuridicè illos eiurasse, seque Protestantibus adiunxisse; ob hoc tantam Regina adeptum gratiam ut primis ipsius literis, Cantuariensis nominandus esset Archiepiscopus, quod asseueravit tam audenter homo eius gradus, & Regni Scriba, ut nullum reliquerit dubitandi locum. Sed enim (quicquid alij scripserint) quantumcumque sibi aduersarij plauderent, Anglis Catholicis venire nunquam in mentem potuit, tantum nefas vel in somnis à Campiano cogitatum, ut qui animi eius robur nossent, & virtutis inuictæ firmitermentum, essentque artes Optonij, & iactationum experti fumos: & verò quàm solidè isti; hæretici contra, quàm stolidè de Campiano censuerint breui apparuit. Optonio enim opimitates illas conditionum regiarum prodigè deferenti, si vel induceret animum Protestantium semel in templo conspici; dedignatus parumper silentio responsum, & rei sceditatem, mox tamen acerbè questus est, quod se publica infamia deturpasset, vulgandum esse qualem quicquid vsquam in mundo est opum & gloriæ; quicquid tormentorum & cruciatuum, nunquam esset Deo propitio, futurum. Quibus indignatus, & furens Optonius illi minatus est quicquid posset illi malorum inferre, hoc est quæcumque oporteret ab infensissimo expectari & metui; qua iræ præcipitantia instinctus, velificari cœpit in partem contrariam, nec deinceps subactò Campiano pedum & infulas, sed obstinato, & refractario, catenas, & equuleos elamitare: qua discussione rumoris improbi Londini vulgata, obticuere scilicet Prædicantium pulpita, erubere præpropera gaudia Regij Administri, Catholici denique religionis veræ tam splendida confirmatione, tacitis sed certis gaudiis gestière.

En autem examinis capita dum formantur ad quæ responsiones Campiani vel haberi ultro, vel extorqueri oportebat; haud scio quo exploratore deferretur nomen domus Stonariæ, librique decem Rationum in ea editi, claris inditiis accusatur; missus illuc eques aurei calcaris improuisus, proëlum deprehendit, libro item insudans alteri de religione, abundèque huic fuit, ut quicumque furtiuo operi, oculos, manumve commodarent, in caballis vinctos, Londinum omnes perduceret. Guillelmum Hartleum, animosum illum Sacerdotem, qui exempla libri decem Rationum Oxonij disseminauerat; loci dynastam Ioannem Stonarium; Stephanum Brinkleum nobilem, & Typographiæ opifices quatuor. Tres ab clauso Turri Campiano, vltraque hebdomadas ibidem egère, dehinc ærumnoso maceratis fractisque carcere, vitam Regina condonauit, sed extra Regnum in exilium deportandum. Vnum ipso in aditu ex opificibus quatuor, intento in iugulum cultro carnificis specie custos carceris territarat, minatus se gulam secturum, nisi se sponderet Protestantium frequentaturum templa; quo iocoso licet, terculamento statim victus, etiam iurarat, clausisque carcere cœteris, liber abscesserat, & esse maluerat hæreticus quàm dici proditor, fuit enim suspicio non temeraria fuisse illum

ipsum sui domini proditorem, sed composita illa simulatione latere voluisse, cum custos nihil eorum posset quæ minitabatur.

Iam cognitionis primæ articuli, de quibus interrogandus erat Campianus, fuere qui sequuntur. Cuius impulsione, aut mandato, & quamobrem in Regnum venisset? à quibus domi, & recto exceptus; necessariis ad victum, & quouis alio adiutus subsidio? ubi, cuiusve opera librum typis mandasset decem Rationum? ubi, & quibus adstantibus sacrificium Missæ peregisset? nominaret quos ipse à Caluino ad Romanam fidem reducerat; ediceret eorum peccata, quos confitentes audierat. Denique profiteretur palam, quid in partem utramque de Bulla Pij V. sentiret. Hisce Opronus Vicarius, eiusque Assessores Hammonius & Nortonus, sisti sibi Campianum iubent, quem cum frustra verbis tentandum sat scirent ut in graue sui, & Catholicorum periculum aliquid efferret; accersunt illum in speluncam ubi solet à reis confessio scelerum tormentis exprimi, & indiciorum purgatio. Porro necesse est, ingenti sit animo, vel planè stupido, qui non inhorrescat ad limen illius barathri, nihil inferis mitius olentis. Nullum illic præter candelæ lumen, iudicum sedes, triste silentium, trux oris species vel natiua, vel adscititia, adstantes carnifices, omnia formidabilia. Sed terribilius oculos nihil ferit quàm varia, & atrox, & ignota organorum pompa exeruciandis reis comparata. Verum ex his nihil nouum Campiano, nihil non animo præceptum; nihil non postea probatum cui non vel simile aliquid, vel eò acerbius expectasset. Ut enim priusquam illum proderet Eliortus, deliberata iam penes se habebat verba, vultum, & affectum quibus esset vincula licitorum; ludibria populi, & maledicta excepturus; quàm recto nunc etiam oculo atque irretorto, intuiturus cruciatuum subire apparatus; quod ut meditatus fuerat, eximie præstitit. Ingressurus illam torquendorum sæuam, & horrendam domum, genua flexit pro foribus; orauit; pectus signo crucis munivit, lictores ad detrahenda sibi vestimenta iuuat, pergens nihilo remissius orare; innuentibus ad equuleum accederet paruit, seque in illo decenter composuit, & carnificinam illius immanem sic pertulit, ut præter Iesum, & Mariam, & pia cum Deo colloquia, vox nulla ei excideret. Est porro in Anglia equulei typus, idem qui veteribus ethnicis. Trabes quatuor humi quadratum efficiunt, parte altera longius (quanquam interdum etiam erectum) extremis quadrati duobus insertus est fusus velut textorius intra loculamenta valida vel ferreos annulos laxè versatilis. Distentus reus in vacuo trabium, ligandas hinc manus ad vnum è fuis, hinc pedes ad alterum porrigit; ligantur autem vel quatuor funibus manuum pollices, & pedes supra malleolos, vel quinque fideulis, pedum & manuum digiti singuli infra vltimum stringuntur articulum, fuisque hinc atque hinc disunctæ circumuoluuntur quinque fideulæ, sic vi iaceat miser diuaticis cruribus, & manibus. Duoque à capite, à pedibus toridem, agendi signum expectent carnifices; qui fuis ad se magna utrinque vi versatis, miserum corpus à terra suspendunt, atque hinc torquendi mensura ducitur; nam

si Cognitores iubent serio rem agi, versandis in aduersa liciatoriis, tota exerunt carnifices brachia, & afflictissimi corporis omnes luxant ossium commissuras, cum immensis doloribus, defectionibus animi ex conuulsione neruorum continua, viscerumque interdum laceratione. Nec enim tormentum interpungitur saltem breuibus spatiis; vt respiret miser, sed distractus ad prescriptum modumque Cognitoris, durat in eo quot horas voluerit, quarum nulla est morte leuior; & vero in illo aliqui vitam ponunt, alij plus palmo supra innatam informes staturam, vitam postea trahunt minimè vitalem. Bis huic machinæ admotus Campianus excruciatu est quidem grauius, compulsusque mox ad disputandum; sed longè atrocius bimestri post tortus est; interestque ad ea quæ sequuntur disputationis illius tempore non falli. Quæ sita igitur priorum Examinam duorum fuere, num librum Decem Rationum ad Laurentium Johnsonum, siue vt nominant alij Riccardsonum misisset; & epitomen illarum manuscriptam ad Thomam Pondo. Ex ore Campiani nihil præterea expressum: hos vero duos consultò nominauit, qui pro causa Catholicæ fidei iam erant in vinculis; nec iis nocere poterat, legisse librum Religionis quâ gloriabantur apologeticum.

Campianus recens tortus, conditionibus iniquis adigitur ad disputandum cum duobus Protestantium Theologis; illius modestia, & scientia; horum confidentia, & dedecus. Quam mortem in his habuerit Rodolphus Sceruuinus. Eius carcer, tormenta, & magnanimitas, nouis artibus vexantur Catholici vt in Campiani contemptum pertrahantur.

C A P V T III.

DEDERANT quidem strenuam operam Cancellarius & Opronus, vt inflicta Campiano tormenta laterent Catholicos, nam præter alia sectæ probum non leue videbatur deliberatas pridem in eum disputationes eò distulisse, donec eneruis ex cruciatibus xisset; cum veri hostes etiam ethnici, vim non adhibeant, nisi postquam argumentis experti sunt agere. Ob hoc Campiano mitius primùm esse